

Rapport 4 · 2009

Handlingsplan mot *Campylobacter* spp. hos slaktekylling

Resultater fra overvåking
av slaktekyllingflokker 2008

Merete Hofshagen

Malin Jonsson

Margareth Opheim

Veterinærinstituttets rapportserie · 4 - 2009

Tittel

Handlingsplan mot *Campylobacter* spp.hos slaktekylling
Resultater fra overvåking av slaktekyllingflokker 2008

Publisert av

Veterinærinstituttet · Pb. 750 Sentrum · 0106 Oslo

Form: Graf AS

Hanne Mari Jordsmyr, Veterinærinstituttet

Bestilling

kommunikasjon@vetinst.no

Faks: 23 21 60 01

Tel: 23 21 63 66

ISSN 1890-3290 elektronisk utgave

Forslag til sitering:

Hofshagen M, Jonsson M, Opheim M. Handlingsplan mot *Campylobacter* spp.hos slaktekylling. Resultater fra overvåking av slaktekyllingflokker 2008. Veterinærinstituttets rapportserie 04-2009. Oslo: Veterinærinstituttet; 2009.

© Veterinærinstituttet

Kopiering tillatt når kilde gjengis

Veterinærinstituttets rapportserie
National Veterinary Institute's Report Series
Rapport 4 · 2009

Handlingsplan mot *Campylobacter* spp. hos slaktekylling

Resultater fra overvåking
av slaktekyllingflokker 2008

Forfattere

Merete Hofshagen

Malin Jonsson

Margareth Opheim

25. mars 2009

ISSN 1890-3290 elektronisk utgave

Veterinærinstituttet
National Veterinary Institute

Innledning

Campylobacteriose er den hyppigst rapporterte bakterielle diareesykdommen hos mennesker i Norge. Omtrent halvparten av tilfellene er smittet i Norge. I Norge er fjørfekjøtt kjøpt rått, konsum av grillmat, ubehandlet drikkevann, kontakt med dyr i yrke og inntak av dårlig varmebehandlet svinekjøtt identifisert som viktige risikofaktorer.

Handlingsplanen vedrørende *Campylobacter* hos norsk slaktekylling ble iverksatt våren 2001 og er resultatet av en samhandling mellom en rekke aktører på veien fra "jord-til-bord"; tilsynsmyndigheter, forvaltningsstøtteinstitusjoner og fjørfenæringen. Zoonosesenteret ved Veterinærinstituttet koordinerer de ulike aktivitetene i handlingsplanen og bearbeider og presenterer resultatene.

Handlingsplanen har blitt modifisert og endret flere ganger, og detaljene for 2008 og tidligere år samt annen informasjon om *Campylobacter* finnes på www.vetinst.no.

Mål

Målet med handlingsplanen er å redusere forbrukernes eksponering for *Campylobacter* via norsk slaktekylling.

Materiale og metoder

I 2008 ble alle norske flokker av slaktekylling som ble slaktet før de er 50 dager gamle, undersøkt for *Campylobacter* ved at eier tok prøver i besetningen maksimalt fire dager før slakting. Prøvematerialet var en samleprøve bestående av 10 feces-svabre, og de ble undersøkt ved hjelp av en PCR-metode ved Veterinærinstituttet i Trondheim. På denne måten vet slakteriet om en flokk er positiv eller negativ før den ankommer slakteriet. Slaktene fra en flokk hvor besetningsprøven er positiv for *Campylobacter*, varmebehandles eller fryses i minst tre uker.

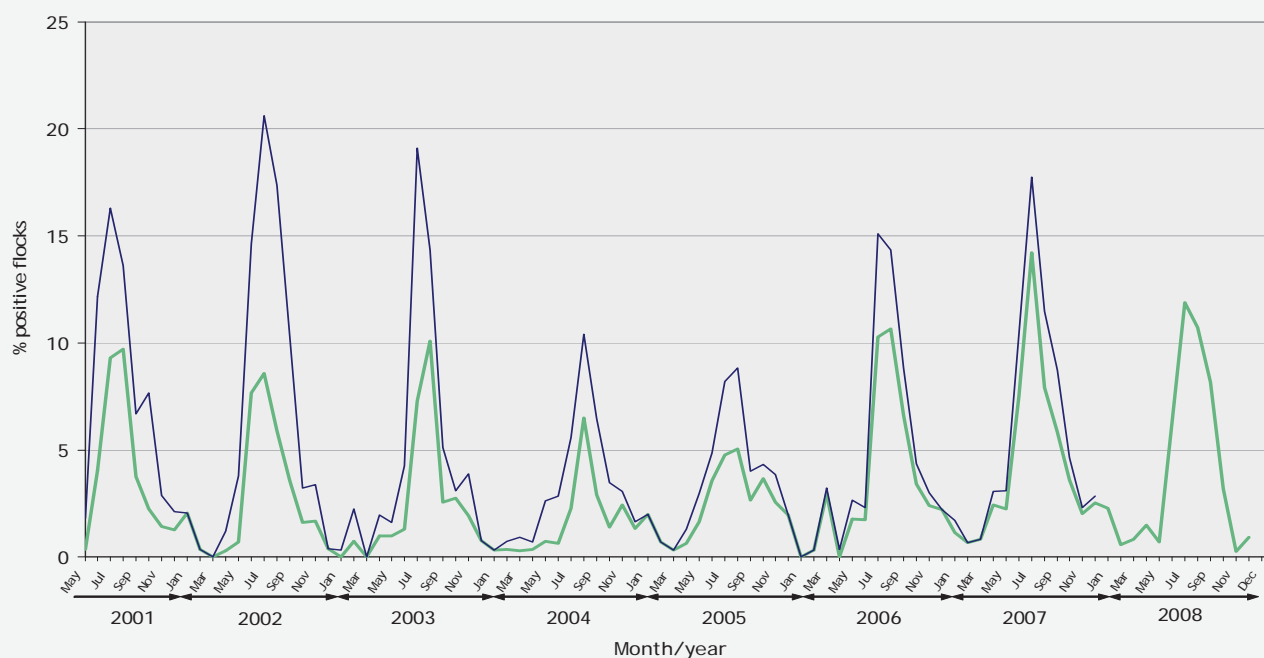
Det skjedde en markert endring i 2008 i forhold til tidligere år i og med at prøvetaking av alle flokker på slakteriet falt bort. Det var kun flokker med "ukjent status" som ble prøvetatt på slakteriet. I tillegg ble de fleste kjente positive flokker prøvetatt for å "få tak i" isolater av *Campylobacter* til NORM-VET.

Resultater

Det ble undersøkt 4675 prøver (tilsvarer omtrent antall flokker, men noen flokker kan nok være prøvetatt mer enn én gang) tatt ut i besetning. Det ble tatt prøver i 628 besetninger. Totalt ble 193 (4,1 %) av prøvene identifisert som positive for *Campylobacter*. Det ble også innsendt 26 prøver fra flokker med "usikker status" tatt ut på slakteri, disse var fra 23 besetninger. Totalt fem av disse flokkene var positive og disse resultatene er inkludert i de følgende beregningene.

De positive prøvene kom fra 137 (21,8 %) av besetningene. Disse 137 besetningene fordelte seg på følgende måte når det gjelder antall "positive ganger" (en "positiv gang" kan være én positiv prøve eller flere positive prøver fra samme flokk og/eller fra flere hus innenfor et kort tidsrom): Totalt 115 hadde kun én "positiv gang", totalt 17 hadde to "positive ganger", totalt fem hadde over to "positive ganger".

Andelen positive flokker viser en betydelig sesongmessig variasjon, det samme gjør andelen flokker som er positive allerede på besetningsprøven (Figur 1). For 2008 finnes det kun resultater fra besetningen. Regionale forskjeller i andelen positive besetninger er vist i tabell 1 og figur 2.

Figur 1. Månedlig forekomst av *Campylobacter* i norske slaktekyllflokker fra mai 2001 til og med 2008. Blå linje representerer flokker positive for *Campylobacter* (til og med 2007 er dette basert på to prøvetakinger; før slakting og ved slakting). Grønn linje representerer flokker (fra og med 2008 prøver) positive for *Campylobacter* ved prøvetaking i besetning før slakt.

Tabell 1. *Campylobacter* positive slaktekyllingbesetninger i Norge i 2008.

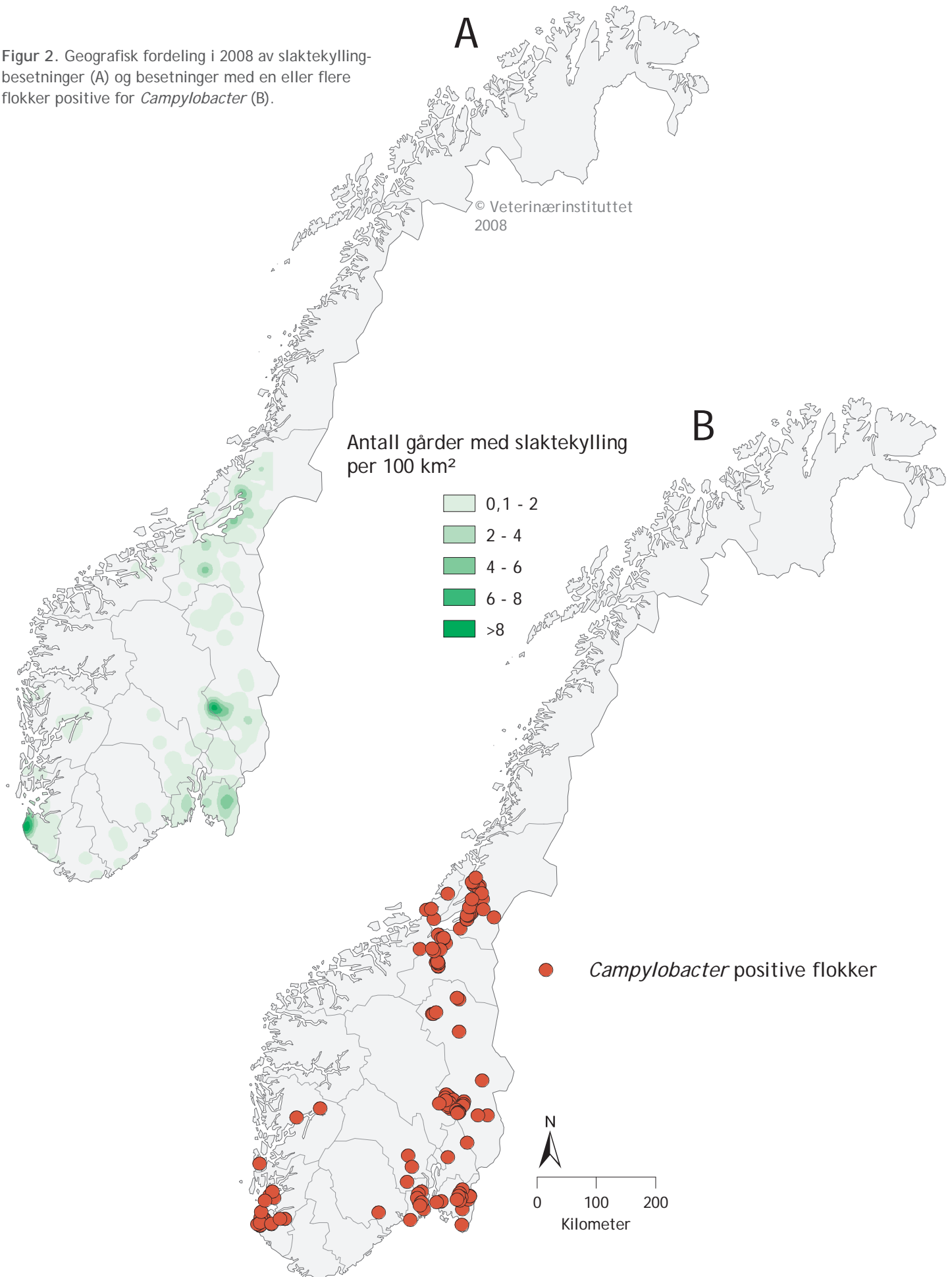
	N	Antall positive (%)	
Østfold	93	15	(16)
Akershus	14	2	(14)
Hedmark	124	40	(32)
Oppland	8	1	(13)
Buskerud	11	3	(27)
Vestfold	36	9	(25)
Telemark	3	1	(33)
Aust-Agder	4	0	(0)
Vest-Agder	3	0	(0)
Rogaland	114	19	(17)
Hordaland	11	3	(27)
Møre og Romsdal	3	0	(0)
Sør-Trøndelag	81	20	(25)
Nord-Trøndelag	123	24	(20)
Totalt	628	137	(21,8)

Diskusjon

I handlingsplanens første år ble ca. 50 % av de positive flokkene oppdaget først ved undersøkelse av slakteriprøven. Den gang ble besetningsprøven tatt ca. åtte dager før slakting. Fra 1. mars 2005 ble det krav om at besetningsprøvene skulle tas maksimalt fire dager før slakting og dette bidro til at det i 2005 kun var 31,8 % av de positive flokkene som først ble oppdaget ved undersøkelse av slakteriprøven. I 2006 sank dette ytterligere til 25,3 % og i 2007 var det 24,5 %.

Dersom man regner med at 2008 var slik som 2006 og 2007, nemlig at ca 75 % av de positive flokkene oppdages på besetningsprøven maksimalt fire dager før slakt, vil det si at i 2008 var det totalt ca. 257 positive flokker (ca. 5,5 %), noe som tilsier at *Campylobacter*-statusen i 2008 var ganske lik statusen i 2007, hvor totalt 5,7 % av flokkene var positive. Antall flokker som ble positive i løpet av de fire siste dagene før slakting ut på markedet uten varmebehandling eller frysing ville i så fall være ca. 64, omtrent det samme som i 2007.

Figur 2. Geografisk fordeling i 2008 av slaktekylling-besetninger (A) og besetninger med en eller flere flokker positive for *Campylobacter* (B).

Veterinærinstituttet er et nasjonalt forskningsinstitutt innen dyrehelse, fiskehelse, mattrygghet og dyrevelferd med uavhengig forvaltningsstøtte til departementer og myndigheter som primæroppgave. Beredskap, diagnostikk, overvåking, referansefunksjoner, rådgivning og risikovurderinger er de viktigste virksomhetsområdene.

Veterinærinstituttet har hovedlaboratorium i Oslo og regionale laboratorier i Sandnes, Bergen, Trondheim, Harstad og Tromsø, med til sammen ca. 360 ansatte.

www.vetinst.no

Tromsø

Stakkevollvn. 23 b · 9010 Tromsø
9010 Tromsø
t 77 61 92 30 · f 77 69 49 11
vitr@vetinst.no

Harstad

Havnegata 4 · 9404 Harstad
9480 Harstad
t 77 04 15 50 · f 77 04 15 51
vih@vetinst.no

Bergen

Bontelabo 8 b · 5003 Bergen
Pb 1263 Sentrum · 5811 Bergen
t 55 36 38 38 · f 55 32 18 80
post.vib@vetinst.no

Sandnes

Kyrkjev. 334 · 4325 Sandnes
Pb 295 · 4303 Sandnes
t 51 60 35 40 · f 51 60 35 41
vis@vetinst.no

Trondheim

Tungasletta 2 · 7047 Trondheim
7485 Trondheim
t 73 58 07 27 · f 73 58 07 88
vit@vetinst.no

Oslo

Ullevålsveien 68 · 0454 Oslo
Pb 750 Semtrum · 0106 Oslo
t 23 21 60 00 · f 23 21 60 01
post@vetinst.no

